

האלה להיות נבטאות, נשמטו גם בכתב במקומות הרבה יותר מהאלף, וגם בכתבות הקדומות ככתבת מישע והשלוח¹.

גג אחרי שנמצאו אותיות ו י כתובות גם במקומות שבהם לא נבטאו עוד, ובאו אחרי תנועות ידועות (ו בשורק, ובחולם, ואת י בחיריק ובצירה, ובמקומות קבועים גם בסגול הבא במקום צירה), ועי' נחשבו כבר לסימני אפן הקריאה בקרוב², החלו לכתבן גם במקומות אחרים אחרי אותן התנועות במקום שהרגשה נחיצות גדולה למצטט טעיות בקריאה ובהבנה, גם במקומות שלא היו שם וו ויוד בעקר, וככה החלו למלא לכתב לה תפקיד סימני קריאה בקרוב.

דד מקום הטעות הוא ביחוד בסוף המלים. כי עפ"י הכתיב הקדום לא היה כל הבדל בין המלים: שָׁמַר וְשָׁמְרָה וְשָׁמְרָה, ובין שָׁמַרְתָּ וְשָׁמַרְתָּ, ובין שָׁמַרְתָּ וְשָׁמַרְתָּ, ובין בן ובני ובני, את כלם כתבו: שמר, שמרת, תשמר, בן, ובכן היה המקום הזה הראשון אשר בו החלו להשתמש באותיות בתור סימנים לאפן הקריאה, ובמקום הזה הננו מוצאים אותן כבר בכתבות מישע והשלוח, לאמר: באלה הכתבות אשר בהן טרם באו האותיות האלה בתפקיד כזה באמצע המלה³.

¹ בכתבת מישע הננו מוצאים את המלים האלה בלי וו ויוד אף כי היו צריכות להיות כתובות: משע (בתנך מ"ב ג 4 כתוב: מישע), בת (ביה), אן (אין) ללה (לילה); ירש (ירש); שרן (שרון). בעוד שבמלים אחרות (מין = מים, עין, חורנן) הן נבטאות.

ובכתבת השלוח הננו מוצאים את המלה: קל (קול) בלי וו בשעה שמלת מוצא כתובה כבר בו.

² בקרוב ולא בהחלט, מפני כי אות אחת יכולה לבוא אחרי שתיים או שלש תנועות, ובכן אין זה סימן מסוים ומגביל.

³ בכתבת מישע הננו מוצאים את האותיות האלה בסוף כל המלים שהאות האחרונה שבהן היא בשורק, בחיריק או בצירה, והן: צשו; ב, שָׁמַרְתָּ, מלכתי, יספתי, הראני; לפני, אראלי, כלאי — בשעה שבאמצע המלה אינן נמצאות כלל בתפקיד הזה בכל המלים הבאות: אש, קר (איש, קיר); בר (בור); אן (אין); הא (הוא); ירש (ירש); משע (מישע); עלם חמת (עולם, חומת); ימן, רבן, בנן (ימין, וכי); כמש, שרן, מען, מאת, בנת, במת (במוש, וכי); הרס (הרוס); בקרן, גברן, נערן, מלכן, שלשן, ארבען (בקרין, וכי); שחרת עטרת, רחמת, מסלת (שחורות וכי); ארנן, ערער, (ארנן; ערער); צהרם, מאתן, דבלתן, חורנן (צהרים, וכי). וכן המליט שבהן שני האפנים (גם חסרות וגם מלאות): השעני, בנתי, עשתי, כרתי (הושיעני, וכי).

ובכתבת השלוח הננו מוצאים את המלים: הכו, וילכו, כנגד המלים: אש (איש), קל, אמת (קול, וכי); צר (צור); מימן, חצבם (מִימִין, חֲצִבִּים).

ורק בזמן מאחר, אחרי אשר השתמשו כבר האותיות האלה בתור אותיות בלתי נבטאות אחרי תנועות ידועות בסוף המלה תמיד¹ ובאמצע המלה במקום שבטל מבטאן הקדום והתנועה שלפניהן ארכה ע"ז, ואחרי אשר התרגלו לראותן גם כסימני קריאה בתנועות ארכות ידועות, החלו להשתמש בהן גם באמצע המלים בכונה תחלה בתור סימנים בקרוב לאפן הקריאה בתנועות הארכות ההן, גם במקום שלא נמצאו שם לפנים בתור אותיות נבטאות².

ואחרי אשר היה ענין כתיבת האותיות האלה ולא כתיבתן הנוספות בתנועות ארכות דבר בלתי קבוע, ונכתבו המלים פעם מלאות ופעם חסרות, עבר הדבר גם אל אלה המלים שבהן היו האותיות בזמנים קדומים נבטאות ואחרי כן נשארו נסתרות, כי לא הבדילו עוד הכותבים בין נוספות ובין עקריות, ולא כתבו לפעמים אותיות אלו גם בהיותן עקריות, והננו מוצאים מלים מעין: הריד, יבש, הכל.

כתיב כזה הננו מוצאים בספרי התנ"ך, אך באפן בלתי מתמיד ובלתי עקבי, כי אם לפי רצון הסופר³, ואותה מלה נכתבת במקומות שונים באפנים שונים, לאמר בהשתמשות באותיות האלה או בהשמטתן, ולפעמים בשני האפנים יחד, במקום שבאו במלה אחת תנועות אחדות שדרשו אותיות כאלה⁴.

¹ התנועות שבסוף המלים שבהן וי נוספות, הן עפ"ר לא תנועות ארכות כ"א קאָרְכוֹת לפעמים בהיותן הברת הטעם כשהמלה היא מלרע.

² בתנועות החולם הננו מוצאים את הוו, מלבד במקומות שהיתה בהם נבטאות אחרי פתח, גם במקומות שבהם נשתנתה במשך הזמן תנועת קמץ הארכה לחולם, כגון: שלום, עולם, בארמית: שלם, עולם, ובערבית *سلام* ע"ל. ³ ולא אזכיר טעמי אנשי המסורת, למה זאת מלאה ולמה [זאת] נחסרת כי כל טעמיהם כדרך הדרש הם, כי הכותב פעם יכתב המלה מלאה מבוארה, ופעם יחסר אות נעלם לאחזו דרך קצרה, (ראבי"ע בהקדמתו לפרשו על התורה).

פעם יאחזו הסופרים דרך קצרה לכתב חסר, ופעם להוסיף באר יכתבו מלא (נ"ל בספרו "צחות" בצד 192 ב, קבץ דקדוקים).

⁴ בספרי התנ"ך הננו מוצאים כמעט בכל דף את אי העקביות בכתיב בנוגע לדבר הזה, וזהו נושא לב ספרות המסורה העוסקת בעקר במלא חסר. אף זאת הננו מוצאים לעתים רחוקות בתנ"ך (כאשר בכתבות העתיקות) כי באו האותיות האלה גם במקום שאינן צריכות לבוא (בלשון המסורה, יתיר) כגון: תיעשה (שמות כה 31), הגירים (דו"ב ב 16), הוקה (תהלים קב 5), יולד (איוב ה 7), וכו"ב.

זו בחקופת כתיבת המשנה והתלמוד, בהחל השפה העברית לחסר מעט מחייה. ברשת השפה הארמית יותר ויותר את מקומה, החלו להשתמש בהן הרבה יותר מאשר בספרי התנן, וישתמשו בהן גם אחרי התנועות הקצרות והדגושות מבלי הבדל, וכתיב היתיר (לאמר כתיבת זו ויוד במקומות שאין מקום להן עפ"י הדקדוק) רב מאוד למן החקופה הזאת והלאה, מבלי התבונן כי עי' אבד לגמרי ההבדל בין התנועות למיניהן. * אך עתה, אחרי חדוש התנועות, שאין צורך עוד באותיות האלה הח בתור סימנים לאופן הקריאה, צריכות הן להיות המבדילות בין התנועות הארוכות והקצרות בהשתמשו בהן תמיד ובקביות במקום הנצרך, ורק במקום הנצרך, ולא בדרך מקרה כאשר יעלה על לב הכותב¹.

§ 14. המלא והחסר בתנן

- א לכתובת התנועות מלאות באות וו או יוד (קום, קול, שיר, איד) קבעה המסורה את המנח, מלא, ולכתובתן בלי האותיות האלה במקום שהיו צריכות להכתב (קם, קלת, רב, אד) קבעה את המנח, חסר.
- ב בתנן באות רב המלים חסרות, גם במקומות שהיו צריכות להיות מלאות, ורק לעתים רחוקות הן מלאות במקומות שהן צריכות להיות חסרות. למלים כאלה קבעה המסורה את המנח, יתיר².
- ג ומלבד זאת באות מלים רבות בתנן, ולפעמים באותו ספר ובאותו פרק עצמו, כתובות באפנים שונים בנוגע למלא ולחסר, כגון: הקימותי, הקמותי, הקמתי; קלות, קולת, קלת.
- ד ביחוד חסרה על פי רב אחת האותיות וו או יוד הבלתי נבטאת בהצטרף שתיים מהן לבוא במלה אחת זו אחר זו, כגון: נבאים, צדקים, קלות, מצאנו, יהושע.
- ה החסר רב ביחוד בספרים הקדומים שבתנן.
- ו אך יש בתנן גם סוגי הברות אשר אין לכתבן באפנים שונים, כי אם רק מלאות או רק חסרות:

1 ר' הרצאתי על, המבטא והכתיב בחוברת, זכרונות הדברים לאספה הכללית השניה לאגודת המורים בא"י בחלקה השני.

2 ולכן במצאנו כי מלה אחת באה רק פעמים אחדות בתנן מלאה, נוכח לשפט עליה כי בעקרה היא מלאה אף אם היא נמצאת פעמים רבות חסרה. וכן הדבר במלים אשר משקלן דורש תנועה מלאה עלינו לכתבה מלאה גם אם היא באה בתנן תמיד חסרה, כגון השם, נאום, הבא בתנן תמיד בצורת, נאם, צריך לכתבו מלא, כי אין משקל, קצ"ל, בלשון.

- ז (א) התנועות של קבוצות ו, ט בהיותן בהברה פשוטה בסוף המלה
הן תמיד מלאות. אף אם אינן ארכות. ז"א במקום שההטעמה היא
בהברה שלפניהן. שאז מאריכים בהברת הטעם ואי אפשר להאריך תכף
בהברה שאחריה. כגון: שָׁמַרְוּ—קָמַוּ סָפְרְוּ. יָצָא מִן הַכְּנֵד: קָמַוּ
שָׁמַרְוּ כְּנֵד: קָמַי.
- ח (ב) וכן הדבר בקבוצת הפתח אם אין בסוף המלה אחד הקנויים:
קָה. קָה. קָה. כי אז תבוא תמיד הא בסוף או אלף אם היא אות
שרשית במלה. כגון: קָה. שָׁקָה. קָצָא.
- ט (ג) ולהפך תבאנה עפ"י תנועות ארכות בחסרון וו או יוד בהיות
הו עצמה צריכה לבוא בחולם מלא והיוד עצמה בחיריק מלא. כגון:
קָצָוּהוּ. גוֹ-יָם. תחת: קָצָוּהוּ. גוֹ-יָם.
הערות למקום החולם החסר:
- י (א) את החולם הכתוב חסר כותבים (כדרך לב כתבי היד)
בראשה השמאלי של האות שמבטאים אותה בו. כגון: לָבָד (באות
ל כותבים ל ז"א אחרי הלמד). ואם אחריה א נסתרת תבוא הנקדה בראש
הימני של האלף. כגון: בָּא (וכנגד זה אם האלף בתנועה. הנקדה לפניה: בָּאָם).
- כ (ב) אם יבוא החולם החסר באות ש או לפני אות ש יסתפקו
בנקדת ראש השין מבלי הוסיף עוד נקדה לחולם. כגון: שָׂא. נָשָׂא.
מָשָׂה. ובהיות החולם לפני אות ש או באות ש תבוא אות זו בשתי
נקדות בראשה הימני והשמאלי. כגון: נָשָׂאִים. יָרְשָׁה. שָׁמַר. יָמָשָׁל.
- ל (ג) בהיות חולם חסר לפני אות וו. והווי עצמה נבטאת בתנועה
אחרת. תקבל הווי את נקדת החולם החסר נוספת על תנועתה היא עצמה
כגון: לָהּ = לָ-וּהּ; ובהיות הווי עצמה נבטאת בחולם חסר והאות
שלפניה בתנועה אחרת. יבוא החולם ג"כ בצדה הימני. כנהוג בהיות
אות החולם המלא לאות שלפניה. כגון: קָוָן—קָוֹן.

§ 15. השניים המתהווים בהגיים עפ"י כללים

או, לפעמים, כיוצאים מן הכלל.

- א השניים שההגיים עלולים לקבל לפעמים מתוך הרצון להביא
הרמוניה במבטא. או כתוצאה מהשתלשלות השפה בתקופותיה השונות.
או שבאו בתנך בתור יוצאים מן הכלל. — הם אלה: (א) חלופים;
(ב) הבלעות; (ג) השמטות; (ד) הוספות; (ה) סרוסים; (ו) רכוכים.

א. חלופי הגיים

ב ענין חלופי הגיים זה בזה ותנאיהם התברר כבר לעיל בפרק:
האותיות בהרכבתן לשרשים ומלים.

ב. הבלעת הגיים

ג ההבלעה בהגיים היא השמטת אחד מהם שבתוך המלה והדגשת
זה שאחריו כדי להורות על זאת, כגון: קָרָתִי תחת: קָרָתִי; נָתַנּוּ תחת
נָתַנּוּ נָתַתִּי ת' נָתַתִּי.

1. הבלעת נ

ד בנוגע להבלעת הראשון שבשני הגיים דומים בשני הבא תכף
אחריו, ידבר להלן בפרק „הדגש החזק“; אך מלבד הבלעה טבעית זו
יש עוד הבלעת ההגה נון, כשהוא בא בשוא נח, בהגה הבא אחריו
אם איננו גרוני, בין שהוא ממוצאו ובין שאיננו. להגה זה, שהוא מהגיי
השטף והנחיריים, יש תכונות מיחדות לו; וכשם שהננו מוצאים אותו
במקומות רבים בלשון נוסף (ישמרון, ישמרני, שלמונים, מקצניה,
ישמרנו, וכיו"ב), ככה הוא נמצא במקומות רבים בלשון נשמש ונבלע
בהגה שאחריו.

ה הבלעה זו נמצאת בכל חלקי הלשון, בהיות הנון אחד מהגיי
השרש איזה שיהיה, וגם אם איננו הגה שרשי, בכל מקום שהוא בא
בשוא נח באמצע המלה; בשמות מפותח תחת מפותח, על משקל: מְנַעֲלִי;
אָפִי (משרש אנף, ע"מ: מְלִכִּי תָתִי (משרש: נתן) תחת: תָּתִי, ע"מ:
נָשָׁתִי; אָמַתִּי (משרש: אמן) ת': אָמַתִּי, ע"מ: גָּבַרְתִּי; בפעלים: כל גזרת
חסרי פא נון, כגון: אָנַשׁ, הָגִישׁ, מָנַשׁ, וכיו"ב; ובלה"פ נון רק בשרש:
נתן, כגון: נָתַתִּי ת': נָתַתִּי; ובמלים כגון: מָשַׁם ת': מִן שָׁם; ובהיותו
נוסף בכלל כגון: אֶהְיֶה; ת': אֶהְיֶה; יִשְׁנֹאָה ת': יִשְׁנֹאָה 1.

1 הנון לא תכלע בכואה בשוא נח במקומות האלה: (א) לפני הגה
גרוני שאיננו נכפל ע"י דגש: יָנֹאֵם, יָנֹהֵג, יָנֹחֵל, יָנֹעֵם; חוץ ממקומות
יוצאים מן הכלל: נחם (מן נפעל); (ב) בנסיות הפעל בהיותה לה"פ, כגון:
שָׁכַנָּה, שָׁמְנָה, וכיו"ב. חוץ משרש נתן שנוצר לעיל; (ג) בעברית התנכית במקור
קל של חס"נ אחרי למד-התכלית אף כי השוא שתחת הנון הוא שוא נח
בעדות הדגש הקל בכד כפת שאחרי הנון: כגון: לָגַף, לָפַל. כי זה עוד
שארית מהתקופה שהיה שוא נע, בנגוד לצורות התלמודיות: לָגַף, לָפַל, לָשָׂא
(בכתיב התלמודי: לִיגוֹף, לִיפּוֹל, לִישָׂא); (ד) במלים בודדות בתנך שבהן השתמר
הגה הנון אף שהיה צריך להיות נבלע, כגון: יָקִפּוּ (ישע' כט 1), תָּגִשׁוּ

2. הבלעת 7.

- ו הבלעה כזו הנגזרת מוצאים בעוד הגה הקרוב לו במוצאו. הוא הלמד, אשר גם הוא מהגיי השטף הנוספים (כגון: כרם-7, ז-7-עפה, וכיו"ב) — רק בשרש אחד ¹, הוא שרש „לקח“. הקש לשרש „נתן“ שהוראתו הפוכה מהוראתו הוא: (אמן—אקח, מן—קח, תת=תנת—קחת. וכן: ימן—קח).

3. הבלעת א ו י

- ו גם הגיי א ו י הרפים והרכים ביותר יש אשר יקלעו בהגיים הקרובים אליהם כגון: מלל ת': מאכלת, ששאתיך ת': ששאתיה; נרפג, ת': נרפא; ותזרני, ת': נתזרני; יחל, ת': יחל; אגא! שכנאה היא במקום: אה-נא! הציב משרש יצב, במקום: הציב, ע"ד: הימין ²; הלדת במקום: הולדת משרש ילד—ולד.

4. הבלעת ד בהגה ת

- ח במלים בודדות הנגזרות מוצאים את ההגה ד (הלשוני) נבלע בהגה ת (הלשוני) שבסוף המלה, אשר לפנים היה נבטא באופן זה בדגש חזק, כגון מלת: קלת (ש"א ד 19) הבאה במקום קלדת שהיתה בעקרה קלדת ³, וצורה עקרית זו התכוצה ע"י ההבלעה ונעשתה: קלת (בדגש חזק בתו), אך מפני כי הדגש החזק לא השתמר בעברית בכלל בסוף המלים (סב כנגד: סקה, אף כנגד: אפי) ⁴ לכן קבלה מלת, קלת צורת: קלת. וכן מלת: אמת משרש: אחד היתה בעקרה: אמת (ובעצם:

(שם, נח 3), יקב (איוב 24), הנקדו (שופ' כ 31).

¹ כנראה נבלע הגה הלמד גם במלה „נקעו“ במאמר: „ושני כפירים נקעו“ (איוב ד 10), בעקרה: נקעו, בהוראת: נעקרו מלת עותיהם.

² וכמוהו גם השרשים: יצג, יצע, יצק, יצר, יצח; ו"א כל אלה (חוץ משרש: יצא) שעה"פ שלהם היא צ — בבניני נפעל, הפעיל והפעל, ובשמות הנגזרים משרשים אלה.

³ כמו שהנגזרות מוצאים עדין את השריד: וילדת (שופ' יג 5) בהוראת וילדת.

⁴ חוץ מהמלה אף (לינ מן: אפה) אשר בה השתמר הדגש בתו שבסוף המלה במקום הנון של „אנת“ שנבלעה בה (אולי להבדילה מן המלה „את“). וצריך להעיר כי בערבית נבלעת דלת שואית שבשרשים הכפולים בתו

שלאחריה תמיד, אף כי היא נשארת בכתב, כגון: מנת (מנדת) מבטאים מנת (מנדת).

אֶתְּךָ וְהַדָּהָהּ שֶׁל הַחַיִּית נִשְׁמַט וְלֹא נִשְׁלֵם עַיִ שְׁנוֹי הַפֶּתַח שְׂבָאוֹ. אֵלֶּיךָ
שֶׁלִּפְנֵיהַ (בְּקֶמֶץ) וְצוּרָה זֹו (אֶתְּךָ) לֹא נִשְׁתַּנְּתָה כְּדֹרֶךְ כָּל הַכְּבוֹלִים
לְאֶתְּךָ (כְּמוֹ: אֶתְּךָ). כִּי נִבְלַע בַּה הִגָּה הַדֶּלֶת בְּתוֹ שְׂאֲחָרָיו וְהִיתָה
אֶתְּךָ (הַתּוֹ בְּדָח). וּבִאֲשֶׁר בַּעֲבֵרִית אֵין דָּח בְּסוֹף הַמֶּלֶה הִיתָה לְאֶתְּךָ¹.

ג. השמטת אותיות

ט הַהִיגִים הַבָּאִים: א הַחֲלָשִׁים שֶׁבְּגֵרוֹנִיִּים (כְּגֹד: ח ע). ו י
הַרְכִּיכִים, וְהִגָּה נ הַשְּׂטִי, עֲלֻלִים לְהִשְׁמַט לְפָעֻמִּים בְּאִיזָה מְקוֹם שֶׁהֵם
נִמְצָאִים בַּמֶּלֶה: בְּרֹאשֶׁה, בְּאִמְצָעָה וּבְסוֹפָה, וְזֶה עִפִּי הָאֲפָנִים הָאֵלֶּה:

י א. הַשְּׂמַטָּה בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶה

י¹ בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶה נִשְׁמָטִים אַחֲדִים מֵהַהִיגִים הָאֵלֶּה בְּהִיּוֹתָם בְּשׁוֹא
נ ע בְּאִפֶּן נִדִּיר מְאֹד. כְּגֹון: נָחֲנוּ ת': אֶתְּנוּ. דַּע ת': דַּע (וּבְעוֹד שְׂרָשִׁים
מְגֹורָה זֹו: שָׁב, כִּד, צָא וְכִי"ב); גִּשׁ ת': גִּשׁ (וּבְעוֹד שְׂרָשִׁים מְגֹורָה זֹו:
סַע, סַע, שָׁק, מֶן, וְכִי"ב); רָשָׁת ת': יִרְשָׁתָּה² (וּבְעוֹד שְׂרָשִׁים מְגֹורָה זֹו:
דַּעַת, לָדַת, לָדַת. צָאָת בְּמִקּוֹם צָאָת, וְכִי"ב); גִּשָּׁת ת': גִּשָּׁת (וּכֵן סַעַת,
סַעַת, מֶת=מֶתָנָה); הִי ת': הִי.

י² וְכֵן נִשְׁמָטִים הַהִיגִים אֵין בְּהִנְצָר בְּחֶלֶק מֵהַשְּׂרָשִׁים הַבִּלְתִּי שֶׁלִּמֵּם
שֶׁהֵם נִמְצָאִים בָּהֶם בְּתוֹר מַה"פ—שְׂרָשִׁים מְרָצָעִים כְּפֻלִּים, כְּגֹון: מֵהַשְּׂרָשׁ
א—כִּלְכֵּל, א—דָם—דָּמָם (דְּמֻדֻּמִּים), י—צָא—צָאָת, י—הַב—הַבָּב (וּבְחִי
הַבְּהִי—הוֹשַׁע ח 13—). נִסְךְ—סַטְסָה, נ—פֶּךְ—סַצְפֶּךְ.

י³ הַשְּׂמַטָּה הִיגִים שֶׁהִיוּ בְּתוֹעָה בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶה הִנְגוּ מוֹצָאִים רֶק
בְּמִלִּים בּוֹדְדוֹת יוֹצְאוֹת מִן הַכֶּלֶל: כִּד (שׁוֹפ' יט 11) ת': יֶדֶד, מֶתָה
(ש"ב כב 41) ת': גִּתָּה, שׁוֹב (יִרְמ' מב 10) ת': יֶשׁוֹב.

כ ב. הַשְּׂמַטָּה בְּאִמְצָע הַמֶּלֶה

כ¹ אִם נִמְצָא אֶחָד הַהִיגִים א הִי הַרְכִּיכִים בְּאִמְצָע הַמֶּלֶה בְּתוֹעָה

¹ עַל דֶּרֶךְ זֹו הִנְגוּ מוֹצָאִים אֶת הַמֶּלֶה: מִשְׁרָת (לִינ מִן מִשְׁרָת) בְּמִקּוֹם:
מִשְׁרָתָה, שֶׁהִיָּתָה בְּעִקְרָה: מִשְׁרָתָה, וּנְבִלְעָה הַתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה בְּשֵׁנִיָּה וְנַעֲשֵׂתָה: מִשְׁרָתָה,
וּמִזֶּה מִשְׁרָתָה. וְכֵן הַמֶּלֶה אֶמֶת שֶׁבְּנִסְיוֹתֶיהָ: אֶמֶתִּי, וְכִי, נִרְאָה שֶׁהִיָּתָה בְּעִקְרָה: אֶמֶת
(אֶמֶתִּי) ע"מ גִּבְרָת—גִּבְרָתָה, וּמִזֶּה: אֶמֶתִּי כְּמוֹ: גִּבְרָתִי. וְכֵן לִי מֵהֶשֶׁם: בֶּן—בֵּת,
בְּעִקְרָה: בֶּנֶת (בִּנְתָּה) וּמִזֶּה: בִּתִּי, וּמִזֶּה: בֵּת.

וּר' ס', יִסּוֹד מִסְפָּר לְהִרְאֵב בְּסוֹף ס', מְבֹאֵל הַנֶּקֶד הָאֲשׁוּרִי לְפִינְסְקֶר, צד 136.
² כְּנִרְאָה בָּאָה עִפִּי חוֹשׁ הַלְשׁוֹן הַשְּׂמָמָה מִצֵּד אֶחָד כְּגֹד הַשְּׂמַטָּה מִצֵּד
שְׁנֵי בְּכָל הַמִּלִּים הַבָּאוֹת (תּוֹ הַנֶּקֶבָה נֹוסַפִּת כְּגֹד הִיּוֹד שֶׁנִּשְׁמָטָה).

ולפניו הגה בשוא נ ע, אז יש אשר ישמט ההגה הרך, ותנועתו תעבר
אל ההגה השואי שלפניו באפנים האלה:

1. ההגה א.

בנוגע להגה א באה השמטה זו בשני אפנים: א) השמטתו גם
במבטא גם בכתב; ב) השמטתו רק במבטא והשארתו בכתב.

דגמות לאפן הראשון: ההגה אלף חסר בתור פה"פ אחרי האלף
מאותיות איתן בבנין הקל בפעלים: אבד, אבה, אהב, אחז, אכל, אמר,
אפה, כגון: אבד, וכו'. וכן במלים: קנו (ש"א כה 8), קלו (יחז' כח 16),
קצתי (במד' יא 11), קצתי (שופ' ד 19), יהל (ישע' יג 20), ויכפו (מ"ב
ב 22), וקשנה (ברא' לא 39), תשנה (ירמ' יט 17), מהתנבות (ש"א כ
13), מקפנו (איוב לה 11); קחקה (איוב כט 7), שרית (דהי"א יב 38),
תומים (ברא' כה 24); תברתי (דהי"א יא 39), שתתאל (חגי א 12), שן
(ש"א לא 10).—ובסוף המלים: ויבו (מ"א יב 12), הקטי (מ"ב יג 6),
החלי (ישע' נג 10), ישי (תהי' נה 16), יני (שם קמא 5), אבי (מ"א כא 19).

יש אשר יחסר הגה האלף בהיותו הוא בשוא נע ולפניו תנועה
כגון: הסורים (קהלת ד 14), השפות (נחמיה ג 13), תרמים (מ"ב כב
5), תחת: הקסורים, הקשפות, הקצמים, בהשארת נקוד ההא.

ולפעמים מתחלף באפן זה הפתח וחסף-הפתח לקמץ והסגול וחסף-
הסגול לצירה, כגון: איון (איוב לב 11), במקרת (יחז' כ 37), תחת:
איון, במקסרת; אהב (משלי ח 17), ואחר (ברא' לא 5), ויתא (דבר'
לג 21), תחת: אהב, ואחר, ויתא.

דגמות לאפן השני: בעתיד קל מהשרשים אבד, אבה, אהב, אחז,
אחר, אכל, אמר, אפה, אחרי אותיות יתן כגון: יאבד, וכו'. וכן הננו
מוצאים אותו נסתר במלים כגון: ראשים, שאת, ראשית, קאטים, קאטים
ובמלים הבאות ככה רק פ"א בתנך, כגון: נאפסיר (זכר' יא 5), בודאם
(נחמ' ו 8), תוא (ישע' נא 20), יראו (תהי' לד 10), תחת: ראשים, שאת,
ראשית, קאטים, קאטים, נאפסיר, בודאם, תאו (בסרס האות א), יראו.

וכן יש אשר ישמט הגה האלף במבטא בהיותו הוא בחסף פתח
ולפניו תנועה, מבלי שתשתנה התנועה הזאת: בשם, אדני' בתור שם
האלהים אחרי ההגיים ו ב כ ל: נאדני, באדני, באדני, לאדני, תחת:

1 שני זה בא מפני הכבוד בשם ה', ולכן באה הנון בקמץ גם שלא
בהפסק, במקום שהיתה צריכה להנקד בפתח.